

כִּשְׁם שְׂאִין פּרָצוּפִיהֶן דּוֹמִין זֶה לְזֶה, כִּךְ אֵין דַּעְתָּן שְׂוִין זֶה לְזֶה

נספח 2 דף מקורות א

לימוד בחברותא או בקבוצות

דעות שונות / מדרש רבה במדבר כ"א

וַיְדַבֵּר מֹשֶׁה אֶל ה' לֵאמֹר: יִפְקֹד ה' אֶ-לֵהי הַרוּחַת לְכָל בָּשָׂר אִישׁ עַל הָעֵדָה:
אֲשֶׁר יֵצֵא לְפָנֵיהֶם וְאֲשֶׁר יָבֵא לְפָנֵיהֶם וְאֲשֶׁר יוֹצִיאֵם וְאֲשֶׁר יָבִיאֵם וְלֹא תִהְיֶה
עֵדֶת ה' כִּצְאֵן אֲשֶׁר אֵין לָהֶם רַעְיָה: (במדבר כז טו-יז) הַלֵּכָה אִם רָאָה הַרְבֵּה
אֶכְלוּסִין שֶׁל בְּנֵי אָדָם אוֹמְרִי:

בְּרוּךְ אַתָּה ה' אֶ-לֵהינו סֵלֶךְ הָעוֹלָם חֲכָם הַרְזִים¹.

כִּשְׁם שְׂאִין פּרָצוּפִיהֶן דּוֹמִין זֶה לְזֶה, כִּךְ אֵין דַּעְתָּן שְׂוִין זֶה לְזֶה,

אֲלֹא כָל אֶחָד וְאֶחָד יֵשׁ לוֹ דַּעַה בְּפָנֵי עַצְמוֹ...

שְׂכֵן מֹשֶׁה מִבְּקֶשׁ מִן הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּשַׁעַת מִיתָה אָמַר לְפָנָיו:

רְבוּנוֹ שֶׁל עוֹלָם, גְּלוּי וְיָדוּעַ לְפָנֶיךָ דַּעְתָּן שֶׁל כָּל אֶחָד וְאֶחָד, וְאֵין דַּעְתָּן
שֶׁל בְּנֵיךָ דּוֹמִין זֶה לְזֶה, וְכִשְׂאֵנִי מִסְתַּלַּק מִהֶן בְּבִקְשָׁה מִסָּךְ מִנָּה
עֲלֵיהֶם מְנַהֵיג שִׁיחָא סוּבְלָם לְאֶחָד וְאֶחָד לְפִי דַּעְתּוֹ

הנחייה ללימוד המדרש:

1. קראו את המדרש והסבירו אותו במילים שלכם, כפי שאתם מבינים.

המדרש מחולק לשני חלקים: חלק הלכתי וחלק דרשני. בחלק ההלכתי המדרש מלמד הלכה: אדם הרואה אוכלוסייה גדולה של בני אדם - עליו לברך את ברכת "חכם הרזים" (ראו הערה 1).

2. קראו את דבריו של הרב קוק על משמעותה של ברכת חכם הרזים:

"ככל שנעמיק להתבונן במבנה האופי הפרטי של בני האדם, נתפלא יותר ויותר על השוני הרב הקיים בין ביניהם. שוני זה, מגזרת החכמה העליונה הוא בא. אילו היו כל בני האדם שווים זה לזה בהלך רוחם, לא היה כל אדם ואדם, וכל חוג וחוג מושך לכיוונו בצורה קיצונית וקנאית כל-כך, ומתוך כך היה העולם נחסר דעות, כיוונים ורעיונות שונים ומפריים". הרב קוק (עין אי"ה על ברכות)

הרב קוק מציין שאם נעמיק באופי הפרטי של בני אדם נתפלא מאוד על השוני הקיים, הרב טוען ששוני זה הוא רצונו של הקב"ה - גזירת החוכמה העליונה.

3. נסו להסביר את דברי הרב קוק.

- לדעת הרב קוק, מה היה קורה אילו כל בני אדם היו שווים בדעותיהם?
- מה היתרון בריבוי הדעות לפי הרב קוק?
- מה לדעתכם משמעות ברכת חכם הרזים?
- האם אתם מסכימים שצריך להיות ריבוי דעות בכיתה/ בבית הספר/ בקהילה/ בחברה? במדינה? או שאתם רואים זאת ככורח מציאות?

¹ ברכת חכם הרזים: ברכה מברכות הראייה, הנאמרת כאשר אדם רואה שישים ריבוא (600,000) איש מישראל המכונסים במקום אחד.

פעילות 2

כִּשְׁם שְׁאִין פּרָצוּפִיהֶן דּוֹמִין זֶה לְזֶה, כִּךְ אֵין דַּעְתָּן שְׁוִין זֶה לְזֶה

נספח 2

4. כעת ננסה להבין את משמעות ברכת חכם הרזים.

האם הברכה היא על כך שיש הרבה בריות, שש מאות אלף איש? או על משהו אחר, עמוק יותר?

נמשיך לחלק השני של המדרש:

משה מציין שהמציאות היא שיש דעות רבות. הכתוב מציין שכעת משה עומד לפני סיום תפקידו בהנהגת העם, והוא מבקש מה' שהמנהיג הבא של ישראל יהיה ניחן בתכונה מיוחדת: "מְנַהֵיג שְׂיִהָא סוֹבְלָם לְאַחַד וְאַחַד לְפִי דַּעְתּוֹ".

5. מה התכונה הנדרשת מן המנהיג?

ברור לכל אחד שהמנהיג צריך אולי להכיר את פרצופיהם של מונהגיו, אך הרבה יותר חשוב שהוא יכיר מה בלבם. המנהיג צריך להיות מתאים ברוחו לרוח הציבור שאותו הוא מנהיג. המסקנה הברורה היא שבאופן טבעי, ריבוי בני אדם במקום אחד יוצר מגוון דעות. לא ייתכן שלכל בני האדם תהיה דעה אחידה.

לכל אדם ולכל קבוצת אנשים ישנן דעות מיוחדות, המקובלות עליהם. בכל מקום שאנשים חיים במסגרת משותפת, ברור שיש הבדלי דעות ביניהם. אך הבדלי הדעות לא אמורים להוביל אותנו לשנאה ולפירוד. עלינו מוטלת החובה ללמוד סבלנות והסובלנות להקשיב לדעות השונות.

6. היערכו לדווח במליאה לאור המקורות שלמדתם.